

Dr. Nurbanu ERZURUMLU IŐIK
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakóltesi
Medeni Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

**MEDENÎ USÛL HUKUKUNDA YORUM-
HUKUK YARATMA VE İÇTİHADİ
BİRLEŞTİRME KARARLARI**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	VII
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MEDENÎ USÛL HUKUKUNDA YORUM ve BOŞLUK DOLDURMA

§1. Hukukta Yorumun Genel Çerçevesi.....	7
A. Genel Olarak.....	7
B. Yorum Hakkındaki Teoriler	11
C. Genel Yorum Kriterleri	13
1. Genel Olarak	13
2. Lafzî Yorum	14
3. Sistematik Bütünlük.....	18
4. Kanun Koyucunun Amacı.....	22
5. Düzenlemenin Objektif Amacı	24
6. Anayasaya Uygun Yorum Kriteri.....	26
7. Yorum Kriterlerinin Birbiriyle İlişkisi	29
§2. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Yorumlanması	35
A. Genel Olarak.....	35
B. Medenî Usûl Hukukunun Bağımsız Bir Metodolojisi Olup Olmadığı Sorunu.....	37
1. Bağımsız Bir Metodolojinin Bulunduğunu Kabul Eden Görüşler	37

2. Bağımsız Bir Metodolojinin Bulunduğunu Reddeden Görüşler	43
3. Görüşlerin Değerlendirilmesi.....	45
C. Medenî Usûl Hukukuna Özgü Yorum Kuralları	48
1. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Niteliği İtibariyle Yorum ..	48
2. Genel Yorum Kriterlerinin Medenî Usûl Hukuku Kuralları Açısından Uygulanması	56
3. Medenî Usûl Hukukunun Amacı İtibariyle Yorum	60
a. Genel Olarak	60
b. Medenî Usûl Hukukunun Amacı	61
aa. Genel Olarak	61
bb. Medenî Usûl Hukukunun Amacına İlişkin Olarak Öğretide Savunulan Görüşler	64
aaa. Hukuk Düzeninin Korunması ve Gerçekleştirilmesi	64
bbb. Hukukî Barışın ve Güvenliğin Korunması	65
ccc. Gerçeğe Ulaşmak.....	67
ddd. Hakların Tespiti, Korunması ve Gerçekleştirilmesi	68
cc. Görüşümüz.....	69
4. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Normlar Hiyerarşisine Uygun Yorumu	73
a. Genel Olarak	73
b. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Anayasa'ya Uygun Yorumu.....	75
c. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Uluslararası Hukuka Uygun Yorumu.....	81
5. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Maddî Hukuka Uygun Yorumu	83
6. Yargılamanın Dinamikliği.....	88
7. Yargılamaya Hâkim Olan İlkelerin Yoruma Etkisi.....	89
a. Genel Olarak	89
b. Hukukî Öngörülebilirlik.....	91

c. Tasarruf İlkesi.....	93
d. Dürüstlük İlkesi	94
e. Silahların Eşitliği İlkesi.....	95
f. Usûl Ekonomisi	97
g. Medenî Usûl Hukuku Kurallarının Yorumunda Aşırı Şekilcilik.....	100
§3. Boşluk Kavramı ve Türleri.....	109
A. Genel Olarak.....	109
B. Boşluk Kavramı	113
C. Boşluk Türleri	115
§4. Kıyas ve Amaca Uygun Sınırlama	119
A. Kıyas.....	119
1. Tanımı ve Hukukî Dayanağı.....	119
2. Şartları	121
a. Düzenleme Eksikliği.....	121
b. Benzerlik	128
c. Kıyaslanabilirlik.....	129
3. Çeşitleri	135
B. Amaca Uygun Sınırlama (Teleolojik Redüksiyon)	137
C. Medenî Usûl Hukukunda Kıyas ve Amaca Uygun Sınırlama.....	143
1. Genel Olarak	143
2. Karşılaştırmalı Hukuktaki Durum	144
3. Türk Hukukundaki Durum	148
§5. Hâkimin Hukuk Yaratması Yoluyla Boşluk Doldurma	155
A. Genel Olarak Hâkimin Hukuk Yaratması.....	155
1. Genel Olarak	155
2. Hukukî Dayanağı ve Anayasal Meşrûiyet Sorunu.....	157
3. Hâkimin Yarattığı Hukukun İçeriği ve Niteliği.....	162
B. Medenî Usûl Hukukunda Hâkimin Hukuk Yaratması.....	165
1. Genel Olarak	165
2. Karşılaştırmalı Hukuktaki Durum	165

3. Türk Hukukundaki Durum	168
---------------------------------	-----

İKİNCİ BÖLÜM

İÇTİHA TLAR ve BAĞLAYICI ETKİSİ

§1. Genel Olarak Mahkeme İçtihatları ve Bağlayıcı Etkisi	177
A. Kavram ve Terminoloji	177
1. Kavram	177
2. Emsal Karar, Yerleşik İçtihat ve İlke Kararı Kavramları.....	181
B. Mahkeme İçtihatlarının Bağlayıcılığı Meselesi.....	185
1. Genel Olarak	185
2. Mahkeme İçtihatlarının Bağlayıcılığına İlişkin Görüşler	188
3. Değerlendirme ve Görüşümüz	193
a. Konunun Farklı Açılardan Değerlendirilmesi İhtiyacı	193
b. Eşitlik İlkesi Açısından Değerlendirme	195
c. Hâkimlerin Bağımsızlığı Açısından Değerlendirme.....	196
d. Hukukî Güvenlik Açısından Değerlendirme	197
e. Kuvvetler Ayrılığı İlkesi Açısından Değerlendirme.....	204
f. Görüşümüz.....	206
C. Bağlayıcılığın Kapsamı	207
D. İlk Derece ve Bölge Adliye Mahkemesi Tarafından Verilen Kararların İçtihat Niteliği ve Bağlayıcılığı	209
E. Yargıtay Tarafından Verilen Kararların İçtihat Niteliği ve Bağlayıcılığı.....	212
1. Genel Olarak	212
2. Bölge Adliye Mahkemelerinin Kararları Arasındaki Çelişkinin Giderilmesi	213
§2. İçtihadı Birleştirme Kararları	218
A. Genel Olarak.....	218
B. Karşılaştırmalı Hukukta Yüksek Mahkeme İçtihatlarının Birleştirilmesi	219

1. Alman Hukuku.....	219
2. İsviçre Hukuku.....	225
C. Türk Hukukunda Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları.....	232
1. Amacı.....	232
2. Hukukî Niteliği	235
a. Genel Olarak	235
b. Öğretideki ve Uygulamadaki Görüşler	236
c. Değerlendirme ve Görüşümüz	238
3. Anayasal Meşrûiyeti.....	242
a. Öğretideki Görüşler.....	242
b. Anayasa Mahkemesi'nin Görüşü.....	245
c. Değerlendirme ve Görüşümüz	248
aa. Genel Olarak	248
aaa. Hukuk Yaratmaya Yönelik İçtihadı Birleştirme Kararları Bakımından.....	249
bbb. Mevcut Normun Yorumuna Yönelik İçtihadı Birleştirme Kararları Bakımından.....	255
bb. Medenî Usûl Hukuku Yönünden Değerlendirme.....	258
§3. İçtihadı Birleştirme Kararı Verilebilecek Durumlar, Usûlü ve Sonuçları	259
A. İçtihadı Birleştirme Kararı Verilebilecek Durumlar	259
1. Çelişkili Kararın Varlığı.....	259
a. Genel Olarak	259
b. Çelişkinin Tespiti.....	261
c. Çelişkili Kararlar Bakımından Yerleşik Olma Meselesi ...	267
2. Yerleşik İçtihattan Dönülmesi.....	273
3. İçtihadı Birleştirme Kararının Değiştirilmesi ya da Kaldırılması	281
B. İçtihadı Birleştirme Kararı Verilmesinin Usûlü.....	286
C. İçtihadı Birleştirme Kararının Sonuçları	292
1. Bağlayıcılık.....	292

a. Genel Olarak	292
b. Diğer Yargı Kolları Bakımından Bağlayıcılık	298
aa. İdarî Yargı Bakımından	298
bb. Uyuşmazlık Yargısı Bakımından	305
cc. Anayasa Yargısı Bakımından	308
c. Tahkim Yargılaması Bakımından	312
2. Derdest Davalara Etki	314
a. İçtihadı Birleştirme Kararının Müzakere Edildiği Aşama Bakımından	314
b. İçtihadı Birleştirme Kararının Verilmesinden Sonraki Aşama Bakımından	318
D. İçtihadı Birleştirme Kararlarının Denetimi	324

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEDENÎ USÛL HUKUKUNA İLİŞKİN YARGITAY İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KARARLARI ve DEĞERLENDİRİLMESİ

§1. Genel Olarak	327
§2. Davanın Açılması ve Dava Şartlarına İlişkin Kararların Değerlendirilmesi	328
A. Davanın Açılmasına İlişkin Kararlar	328
B. Mahkemelerin Görevine İlişkin Kararlar	332
1. Genel Mahkemelerin Görevine İlişkin Kararlar	332
2. Kadastro Mahkemelerinin Görevine İlişkin Kararlar	337
3. Mahkemelerin Görevine İlişkin Diğer Kararlar	338
C. Mahkemelerin Yetkisine İlişkin Kararlar	342
D. Yargılamanın Taraflarına İlişkin Kararlar	345
1. Taraf Ehliyeti	345
2. Dava Ehliyeti	349
3. Dava Takip Yetkisi	350

4. Dava Arkadaşlığı.....	354
5. Davaya Vekâlet.....	358
E. Hukukî Yarara İlişkin Kararlar	360
§3. Tahkikata İlişkin Kararların Değerlendirilmesi.....	364
A. Davaların Birleştirilmesine İlişkin Kararlar.....	364
B. İddianın ve Savunmanın Genişletilmesine veya Değiştirilmesine İlişkin Kararlar	367
C. Islaha İlişkin Kararlar.....	370
D. İspata ve Delillere İlişkin Kararlar.....	378
1. İkrara İlişkin Kararlar.....	378
2. Delillere İlişkin Kararlar.....	382
a. Senetle İspata İlişkin Kararlar	382
b. Yemine İlişkin Kararlar.....	383
c. Delillere İlişkin Diğer Kararlar	386
§4. Mahkeme Kararları ve Kanun Yollarına İlişkin Kararların Değerlendirilmesi.....	389
A. Mahkeme Kararlarına İlişkin Kararlar	389
B. Kanun Yollarına İlişkin Kararlar.....	394
1. Olağan Kanun Yollarına İlişkin Kararlar.....	394
2. Olağanüstü Kanun Yollarına İlişkin Kararlar.....	414
§5. Yargılama Giderlerine İlişkin Kararların Değerlendirilmesi.....	415
A. Vekâlet Ücretine İlişkin Kararlar	415
B. Harçlara İlişkin Kararlar.....	421
C. Diğer Yargılama Giderlerine İlişkin Kararlar	426
§6. Geçici Hukukî Koruma Tedbirlerine İlişkin Kararların Değerlendirilmesi.....	433
§7. Tahkime İlişkin Kararların Değerlendirilmesi	436
SONUÇ	453
KAYNAKÇA.....	469